

OD REDAKCJI

Z satysfakcją oddajemy do rąk Szanownych Czytelników 19. numer rocznika naukowego Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych, którego zawartość stanowi w głównej mierze plon refleksji naukowej, jaka toczona była w naszym Stowarzyszeniu podczas dorocznego Zjazdu odbytego w kopernikańskim roku jubileuszowym 2023 w Toruniu, mieście jego narodzin. „Godzien jest pracownik zapłaty swojej” – mamy świadomość, że tematyka wynagrodzenia za pracę muzyka kościelnego nie zostanie wyczerpana na żadnej konferencji ani nawet cyklicznych sympozjach. Historia przekonuje bowiem, że problem ten był zawsze aktualny i takim pozostaje nadal. Wiele znaczących postaci w dziejach muzyki toczyło ze swoimi pracodawcami spory o wysokość zapłaty za pracę, wielu muzyków czyni to jeszcze obecnie. Nieliczni znają wymianę zdań, do której doszło w połowie XX w. w jednym z urzędów kurialnych we Wrocławiu. Wówczas to ks. Leon Pęcherek, referent ds. muzyki wrocławskiej Kurii Archidiecezjalnej, zapytany przez jednego z proboszczów o wysokość wynagrodzenia organisty, zalecał: „Daj mu tyle ile możesz, ale uważaj, żeby nie umarł”¹. Zapewne także obecnie niejeden rządca parafii staje wobec tego dylematu, więc i nasze środowisko zawsze gotowe jest do podtrzymania dyskusji na ten temat.

Jest jednak pewien niuans. Biskup toruński Wiesław Śmigiel podczas ingresu do konkatedry w Chełmży 21 kwietnia 2018 r. powiedział, że o problemach Kościoła powinno rozmawiać się w Kościele. Tak też stało się podczas ubiegłorocznego Zjazdu, przy czym generalnie udało się uniknąć jałowego narzekania na status materialny artystów pracujących w parafiach w Polsce. Nie znaczy to oczywiście, że pracodawcy mają możliwości zaspokojenia wszystkich oczekiwań pracowników i że już osiągnięto w tym względzie konsensus. Do tego jeszcze droga daleka, choć z pewnością sytuacja w tym względzie jest już lepsza niż jeszcze w końcu XX w. O tym także można przeczytać na łamach tego numeru.

Mając świadomość delikatności i złożoności problemu, zaproszeni mówcy przedstawili bardzo interesujące referaty, niemal wszystkie nacechowane spojrzeniem historycznym, które w niniejszym numerze prezentujemy. I tak: Marta Kierska-Witczak, choć nie wdaje się w rozważania na temat wynagrodzeń muzyków kościelnych, to przedstawia status muzyka kościelnego archidiecezji wrocławskiej w kontekście uwarunkowań historyczno-społecznych na podstawie pięciu „obrazów”: przykładowych stanowisk muzyków i oczywiście osób je zajmujących. Z artykułu tchnie optymizm – być może słowa ks. L. Pęcherka za jakiś czas stracą na aktualności. Tomasz Głuchowski wziął na warsztat naukowy dokumenty archiwalne dekanatu krotoszyń-

---

¹ M. KULA, *Ksiądz Leon Pęcherek – kompozytor i muzykolog* [praca licencjacka, Uniwersytet Wrocławski], Wrocław 2007, s. 10. Wypowiedź ta została przytoczona przez Eugeniusza Stępniaaka, długoletniego organistę kościoła uniwersyteckiego we Wrocławiu, podczas wywiadu udzielonego M. Kuli.

skiego i wydobyl z nich informacje na temat uposażenia tamtejszych organistów w XVIII i XIX w. Z kolei Krzysztof Niegowski zagadnienie wynagrodzenia organistów przebadal w kontekście całego kraju w okresie od XIX w. do współczesności. Autor niniejszego słowa „Od redakcji”, badając archiwalia klasztoru Bożego Ciała w Krakowie, wyizolował informacje o składanych ofiarach przez muzyków krakowskich, na podstawie których snuje rozważania o ich zamożności na tle korporacji zawodowych w XVIII-wiecznym Krakowie.

O tym mówili prelegenci podczas konferencji naukowej i o tym dyskutowaliśmy podczas ubiegłorocznego, XXIII Zjazdu SPMK. Panoramę zagadnienia uzupełnił zaproszony gość, ks. Grzegorz Gura, specjalista *utriusque iuris*, który przybliżył zgromadzoną problematykę prawną relacji pracodawca – pracownik. Jego wystąpienie spotkało się z żywym odbiorem. Niniejszy tom, jak zresztą poprzednie, treściowo nie został ograniczony do problematyki zjazdowej, stąd znajdują Państwo w nim teksty sytuujące się poza zasadniczym polem tematycznym ubiegłorocznego Zjazdu. Anonujemy je poniżej:

W roku 2023 zmarł prof. Nino Albarosa, wybitny muzykolog, twórca nowej subdyscypliny naukowej – semiologii gregoriańskiej. Wykształcił całe zastępy semiologów, wśród których są również członkowie naszego Stowarzyszenia. Wspomnieniowy tekst o tej zasłużonej postaci nauki przygotował najznamienitszy obecnie polski semiolog i umiłowany uczeń profesora – ks. Mariusz Białkowski.

W pewnym stopniu wspomnieniami są również dwa artykuły. Pierwszy, autorstwa Dominika Sprady, przedstawia życie i dokonania zasłużonego, wieloletniego organisty opactwa tyneckiego, kompozytora i działacza kulturalnego, Mariana Machury. Autor dzieli się z czytelnikami wiedzą zaczerpniętą m.in. z osobistych pamiętników, które M. Machura pozostawił nieopublikowane i obecnie, w posiadaniu rodziny zmarłego w 2016 r. kompozytora, są trudno dostępne. Drugi tekst, autorstwa ks. Grzegorza Piekarza, traktuje o życiu i twórczości mszalnej mało znanego kompozytora Józefa Krogulskiego, okrzykniętego „tarnowskim Mozartem”. Autor tym artykułem wnosi nową jakość do stanu wiedzy, sugerując, że J. Krogulski stworzył 9 mszy, mimo że ostatnia nosi numer 10. Kto wie, może ten artykuł stanie się impulsem do rewizji dorobku mszalnego J. Krogulskiego?

W kolejnym tekście badawczym Barbara Pieczyńska kreśli przed Czytelnikami panoramę kilkudziesięcioletniej współpracy Państwowej Szkoły Muzycznej w Opolu z Filharmonią Opolską. Interesująca inicjatywa „Koncertów Dyplomantów” mogłaby stać się inspiracją do podjęcia podobnych działań krzewiących muzykę w innych ośrodkach.

Czytelnicy – w większości aktywni muzycy kościelni – z pewnością docenią przemyślenia ks. Stanisława Ziemiańskiego na temat muzyki podczas celebracji sakramentu małżeństwa, zwłaszcza że autor kreśli perspektywę wyjścia z sytuacji, w jakiej częstokroć znajdują się muzycy kościelni, wręcz przymuszani do wykonywania świeckich utworów. Praktyka pokazuje, że wśród nich *Alleluja* L. Cohena jest propozycją stosunkowo mało dokuczliwą.

Polecamy uwadze Czytelników także oryginalny tekst ks. Jerzego Bisztygi, w którym zwraca naszą uwagę na aspekt duchowy chorału gregoriańskiego, zwłaszcza w kontekście korzyści, jakie przynosi śpiewanie, a przynajmniej słuchanie chorału gregoriańskiego. Artykuł powstał z fascynacji autora działalnością amerykańskiego księdza-egzorcysty, filozofa i teologa Chada Rippergera, nieustannie odkrywającego związek między tradycyjnym śpiewem Kościoła i stanem ducha ludzkiego.

Zachęcamy do lektury także pozostałych artykułów uzupełniających tegoroczne wydanie: sprawozdań, recenzji i omówień. Na zakończenie redakcja ponawia zachętę do Czytelników o współredagowanie rocznika *Musica Ecclesiastica* przez nadsyłanie własnych prac. Z radością zamieścimy teksty badawcze, sprawozdania z wydarzeń naukowych i artystycznych, dokumentujące to, o czym zechcą Państwo poinformować Czytelników. Zapraszamy do lektury 19. numeru *Musica Ecclesiastica*, a za życzliwość nam okazywaną w imieniu zespołu redakcyjnego wyrażam serdeczne podziękowanie.

Czesław Grajewski
Redaktor Naczelny